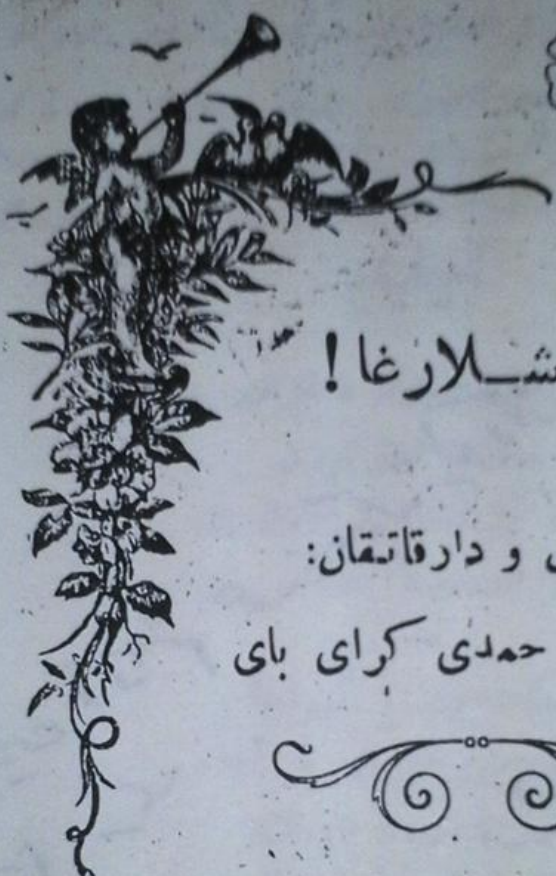
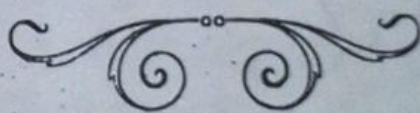

جاشلارغا!

يازغان و دارقانتقان:

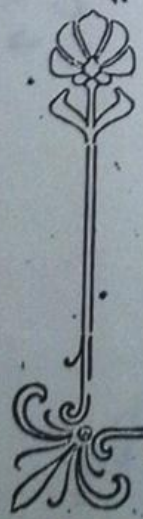
عبدالاحد حمدي كراي باي

آق مسجد

برنجي حكومت باصما خانه سينده باصيلفاندر.

۱۹۲۲

Kpt 4096

Samdi, Giray 8/11/926 Bayanlar
Kırım'a hareket etmiştir.

13.9.930 da Bolzavikler tu-
fandan zehit edilmiştir.

Cafer Kummer'in notlarından nakledir.

آچلیق

İbrahim Ötün
yazdı

« آچك حالين طوق بيلمەز » قارتلار سوزى
منا شيندى او سوزنك تمام اوزى
آچك حالين آكلامى قارنى طوق باي
طبعنقا انسانلار قور بولا شاي

مليونلارمان بيسكلەرمەن آچ قوراندا
تك آچ تو كول صووقدا قار بوراندا
جان چه كيشه غريبلەر پك خورلانا
كورسەك جانا جورەكك كوز طورلانا.

طاشلاب قاجا بابايلار ئەون، ئەلين
آچلق تازە قريمنك بوكدى بەلين
ئەي چكىنلەر بو جورەت شاي سونەجە كمى ؟
مظلوم تانار بوغادا كونهجە كمى ؟

تاماردا مەرھەت قانی بولغان
 آچلغیندان بولوقوب بکزی سولغان
 فقیرلارنى توشونوب بىر قاراسىن
 ھىچ آچىماز ئەمگە کىن، بەش پاراسىن
 ﴿﴾

سلرئەن جورولمى چول بوبوندا
 سەم بىتکەن تىك جان وار بىر سوبوندا
 اولکەئىدە آز توکول آاسندا
 طوق توشونىن بولارغا قاراسىندا.
 ﴿﴾

آچلغىندان دەلىرکەن بابايلار وار
 اوز بالاسىن آشاغان آنايلار وار
 قارداش! انسان بالاسى سوبوليرمى؟
 شايىتوب بىزنىك نىلەز جوبوليرمى؟
 ﴿﴾

شاي بىتکەندە بىر ياقدا چارلى - جانسىز
 بو بىر ياقدا قارنى طوق بش اون قاسز
 آشاي، اىچە، چالدىرا، طوبدا جاساي
 بونى کورروب تاماردا قانك قايناي
 ﴿﴾

قايىدا يا او؟ «وجدان» دەپ باغىرغانلار
قارداشلىققا يېزىلەرنى چاقىرغانلار
يوقسا اولار شېندەك چىرلامايىمى؟
كوكلەرنى يالانمان سىرلامايىمى؟

اكر وجدان اثرى بولسا بىز دە
قارنى طوقلار شاھادىتىز بوغا سىزدە
بورجىمىزنى بىز بو كۈن بىلمەلىمىز
آج يىمىلر كۈز باشىن سىلمەلىمىز

سۈكى اولوم بولسا دا آلايىمىز
پىكەندەن سۈك قاووزلى مالايىمىز
شاي بارا بار باغىروب اولمەلىمىز
آج يىمىلر كۈز باشىن سىلمەلىمىز

كىمدە بونى بورجىمىز دەپ بىلمەسە
اۈتمە كىندەن آچىلارغا پاي تىلمەسە
قىسمەن شىطانلار زەر قاتىبىن

جر كە باتىبىن او انسان جر كە باتىبىن

۱۹۲۱ - دە كاپر ۲۰

﴿ سائاق امتحان ﴾

منا آقام ساغا شىندى آيتاچاقمان بىر مامال
كوزلەرىكى يىك آيتما سوزلەرىمە قولاق سال

﴿﴾

اوسالقمچىن امتحانغا كەلگەن اگەن بىر آقاي
قولتوغندا قاضىلارغا بىردە مايلى قىلاي

﴿﴾

بو زواللى مدرسىدە اون سەككىز يىل اوقوغان
ئەوگە كەلسە آتاسىمان بوزبەزە كەتەن طوقوغان

﴿﴾

شىندى اندى امتحانغا كىرودندە تارتىنا..
كەنەش (•) ئۆتۈپ بىر طائىشقان قاضىلارنىڭ قورتىنا

﴿﴾

قەضى آقاي بىر مىليوننىڭ پارچاچىغىن آلتان سوك
«ئەي بارىم چوق شۇكر» دەپ كىسەسىنە سالغانسوك

﴿﴾

امتحانغا اوزى ايچون بىر باشقاسىن تاپماسى
او كىشىك امتحاندا اوزىن اوجا ياپماسى

﴿﴾

(•) - كەنەش - آيتماق سائاق سائاق.

طر حلقه پامان بر ایش بولماغانن بیلدیر کهن
 بوقاپ قارا حطسیرلقانی بوقدای نه توب سیدیر کهن
 ۴۶

قلب اوچا جورئا جورئا کهلدی مهنم قاتیما
 ایش کوله ریب بیر قارادیم ایماغان جاتیما
 ۴۷

«خوش کلامیکز قای کربسکز مسافرا دهب صورادم.
 او آکلاندی (من مقصدین) باخشلیققا جورادم
 ۴۸

— قشیلارک بر تالامی مهنی طانی ده کهنده
 — مهن طوبدوردم بر نه کهون شیندی مندا که کهنده
 ۴۹

دهدی آقای — : قورقما صاقن مهن صو باشین به کیتدم
 ساری مایمال مهن اولارنک وجداملارن نه کیتدم
 ۵۰

— قاضی مهنی ا کهنده طوبدورد بکمز می ده دم
 — بر فچینا بانا مهن لاکه نده آکلانقان نه دم
 ۵۱

ناصر بیله منصور بیله کونطوغادا ضرور
 عمر نه فهدنیشکده بر اولک کوزنه قرار سبز
 ۵۲

مفتى غادا قاش اويىاتوب، بو كىشە بوب بر قارادا
ساغادا بار بارىم مىليون بازاراق برق آرادا

— دەپ باغىروب ياپما اوجا سوزىن كەسوب تاشلادى
قادىلارنىڭ كور نەفسە قانوم قايناب باشلادى

بار بو بارىم مىليونىدا قاضى غا بەر سەن آقام
امتحانىز اوجا انىرون او دىنسىز قاقام

شاي دەدىمدە ئە كە ومز دە كە سەك اوزون سوزلارنى
قەيمىزدا طورغانلاردا بىز كە تىكەدى كوزلارنى

أى قاضى آقام قاراماسك سەن كىتابنىڭ اىچىنە
اورماتقنى طولدىرد كدا موللا، امام پەيچىنە

مىثلەنى آبتاسك سەن كىتابكىڭ قاپىندان
مولتار باشىكا اورارمان حقىقەتنىڭ سايىندان

قىزى جۈاب ۋەزە

آخ!.. بەسىرلىك دەۋرىڭ قۇل - قۇربانى آياڭم!
سەنىڭ ئىچۈن جەننەتتە ئوتلاغا مەن ياتايىم!
يا كىشىلەر، ئالدىڭىز قۇچۇر لافلار آيتىڭىز
زەمانەنى آڭلاپسىز يۈز يىل ئارتقا قايتىڭىز.

بەزىدە سىز سىزلىرىنى شو ئىشلاۋ سۈزىمەن
مەنلىكىمنى ساتماقچىسىز اۋچ، بەش ئاغىش بەزىمەن
ھېچ بىرە كىز قاراماسىز ماغا سۈڭۈ كۈزىمەن
«كەتە بالام!» دەپ آيتاسىڭىز، كىمكى بەزىمەن؟»

مەن كەتەرمەن آيت بابا، پۈتۈڭم بۇق او آلەم!
بۇنداق اسكى بىلىكىلەرنى جىيىۋېچە بېيىنە سالىم.
زەمانەنى بابام ئەندى آڭلا، ھىيلى
سىز آياكلار ئافەتلىك كۈز ياشلار بىن سىلەملى

بىلەسىز مې آتاي سىزلىرى نە كۈنلەردە ياشايمىز؟
ھەقىقەتتە بۇق ئافەتلىك كۈنەڭ ئاشايمىز
جۈرئىتىڭىز ئوتتە كىمەن ئەل، ئىچىمىز بۇق بۇلا
بىزلىرىدە كى جىيىلىكلەر بىر سەبەبىمىز بۇق بۇلا

«كەتمە بالام عى-بدر»

شېطان اوى جانم قىزىم ، مەكتەپ دە كەن ئە كەرمەك
 آسلى جانم قىز بالاغا اوڧرە يازو ئە كەرمەك؟
 قارىداشقا، كاغەد كە يازىق بىر كۆپىدەن كۆپ تو كەرمەك
 اوزىدە طاب آق مەسجۇدە ، كۆپىمىز كە پەك ئەرمەك

بو يىل شۇندا كەتمە قىزم! آنايچەك جالائوب
 بىككەرمەن پارا مەصراف ئەتوب بابا كىنەك چەپىن سوائنوب
 اوتور اوبدە قور كەرياكى كەتەنەرك آغارنوب
 آيتقانمەن جېقما بالام خەلققا يوزوم قزارنوب

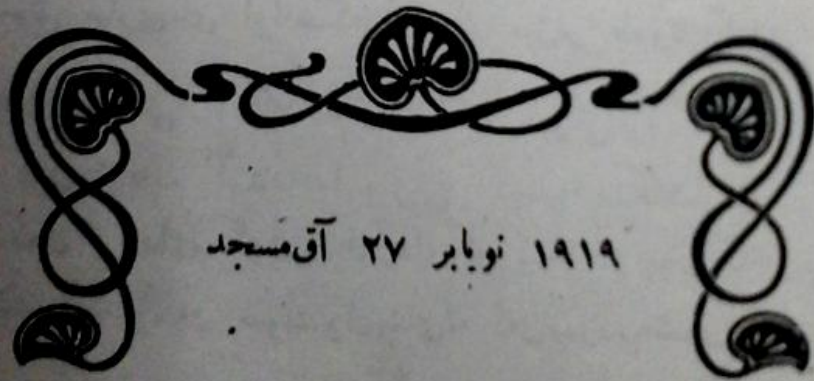
ساغا بائاق سەن اوقونى اوشاناسك سورەككە
 زېمەنستېق دى، ساغلاماق دى، طېرماشاسك ئەرمەككە
 واز كەچ بالام كۈنكى جۈيما بو كەرمە كسىز تىلەككە
 بىزلىر سنى نىشالادىق، پەك زەنكەن دەپ ئەرمەككە

اوستو كەمكى كىيىكەن اورباك بىر مەرىشكە قافتانى
 سورەت ياصاپ كەچبەرسەك آينى، يىلى، ھافتانى
 ئەى حق تا كرىم بوزولدىدا قزلارېمىز، ئەرىمىز (۱۹)
 بارىن آخىرەت كۈنى بوقدر بىزنىك ياتار بەرىمىز.

غومورىڭك سوك كۆيىنەڭك اوقۇيىچامان آنايىم!
 مەن كەتەننى مەكتەپتە طوقىيچاقمان آايىم؟
 بولسا مەنم نشان طرىم مەكتەپ ايجىندە بولسون
 بو طروش، كور كىچىلكىم بىلكى اوغورۇدە سولسون،
 ﴿﴾

اوقۇمىچون بەش نەپەرنى جاباۋ جورۇب جىنارمان
 جەيلىكى، قىزىلىقنى تەمەلەندەن بىقارمان
 آبايىم اوقۇماغا كەتەجە كەن كەتەڭك ،
 بو قىرىنى بىر طوب چەك كەتەجە كەن، كەتەڭك

۱۹۱۹ نوپابر ۲۷ آق مەسجەد

ياش تاتارلارغا

ئەي خورلانغان، قوللىق ئىكەن چىكىنلار، چاش تاتارلار
 اوتقا، سووغا، قانغا قارشى قايداي مائاش تاتارلار
 بو فرستدا بيزلر كەنە پارماق تيشلەپ قالماق
 خلق سارىماي اولەشكەن سوك بيزلر طورتا آلماق

بىز زاماننى آ كلاماساق، زامان بىزنى آ كلاماز
 كول توبەدەم آتשאقتا بىزنى كېمە دېكلاماز
 كول توبەدەي كول بولوردا كو ككە اوچوپ كەتەرمىز
 ايش كەچكەن سوك: وای شای ئە كەن دەردەم بەشەن: تەرمىز.

رامانوفلار، نىكولایلار بىزنى چوبماق ايستەدى
 آوز آجرب بىرسوز آتساق آتش ساجدى، سوس دەدى
 تاتار كەنە تورلەنمەدى، آلدانمادى، پېتمەدى
 بىزنى چوبماق ايستە كەنلەر مقصدىنە چەتمەدى.

بو طوبراق طوب پارجالانسا، جەرنى چووسا دەريالار
 بوتون دىئا اوتقا جانسا او كسوز قلسا كەريالار
 بيزلر كەنە تاتار بولوب، تاتار توسلى چاتارمىز،
 تارىخلرنى آختاردقمى بوسوزلر كە قاتارمىز.

ئوشۇلساقدا، چالېشاقدا، بېر اېشكە باش بولساقدا
چالار كۆرگەن قابولارغا بېزىدە كىرۈپ تولساقدا
كەتە اېشچى، چالاق تابان، قارا تاتار، تاتارمىز.
بېلىمىمەن مەن ئە كۈنكەچەك بېزىلر جانتىق ساتارمىز.

اى سو چارىق، جول تاختادى توم توز بولوب تورغاندا
خلىق چېپىلوب، سېر سېرداشوب، جاكى باشا قورغاندا
تەچون بېزىلر آندا، مندا قورقا - بېسا جورىمىز
چالېشقانغا يادا مەقىل ئەتە، دوداق بورىمىز.

خلىق توى ئەتە، بېز ساورشىمىز بوقلاماغا دالغانىمىز
سو سېرىنك قايمىغىداى او بوشقاندا قلغانىمىز.
كۆزىمىزنى جالتراتىپ: قانرايدا طورامىز.
- كەل آرقداش كەل! - دەسەلەر بېزىلر چەتكە بورامىز.

آرەداشلار! اكر بېزىلر بوقصورنى كورمەسەك
خلىقەزچون چالېشماساق، جان طالاشوب جورىمەسەك
بېزىلر سوبىمىز. بوزوق قانلى، آتسىز، جاپاو تاتارمىز
چېقالامىز باصتىرىقدان بېز ئەبەدى جاتارمىز...

بولدى ئەندى اوتۇرغايلىك دورت باغىكا بىر قورا
سەك كىرىكىدا چولپىكى كەسكەن چىلدى ئەندى اوقورا
كېر مەكتىپكە سەندە اوقورا ساغا كىرەك ا. قورماق
سەك اىچون ايش نو كول بالىز كەتەن طوقوماق.

III

باياك، آناك مەكتەپ سەك، سى انسان ئەتەجك
قۇلجان تىبىندەن قال قاراماق ئەندى سىندەن كەتەجك
تاتار يارىن باشاماقنى سىندەن اوموت ئەتەك
ئەندى سەنەن چومرد كىيىمەن آلدېمىزدا كەتەجك.

III

۱۹۱۸ - مارت ۱۵ آقەسجەد

- جەكەتەكە -

ئەي جەكەت قەلبكى بىلدېرىم اورسا
دوشماڭ كوكسىكى تەپمەلەپ طورسا
مزارك اوستونە سا ايلار قورسا
آستىدا كەنەدە ە حقسان ە دەپ باغىر
باردېمىغا جەكەتلەر جەكەتەن چاغىر

III

جكتىنىك جىرى

شىئەن دەرەن ئىچىلىقىغا :

آقەمدان طووغاندا سەزگىلى طوودىم
كېمەسىز بولسامدا قارت-سويىم قوودىم
كۈكەمدە حەقىقەت اوينادى طوردى
خەيزلق كۈرگەندە جورە كەم اوردى.

قارصانبا، بلالار جۈلەمنى سارصا
اسكېر كەن قابغولار قىلەمنى چارصا
ئىشلەرم سېقىمدا قارىدام جاوغا
توشۇمىدە كۈزىمەنە قان. اولوم، قوغا.

آستىمدا طووغاندا آلا آياق جورغا
ئوزالماي، ئوزمەدم خوراققا، زورغا
طولارنى دولاشىم قامچىنى سوزم
عجمى آساومان جۈپروكلر اوزدم.

خەلقىڭ قەندە ئىسكېرۇپ قالغان
كىتلىرىنى سۈندۈرۈپ قارىغولار سالغان
طالغى قامچىلار تار تارمان چولغا
جىكتىر قىرىنى كەچكەندە قولغا،

اوموتىز جاشقۇنى ئابداردە، اورار،
ھىرواقت اوستۇندە باش بولۇپ طورار
سوزمنى دىگەن تېر، آتارمان، آتار
قارشىما آرسىلار چىقاردا قاتار،

تاتارنىڭ طالغىن اوزۇم بازارمان
حقىزغا مزارنى اوزۇم قازارمان
باشسون دىيادا بېقىلىق، بېقىق
بورجىدەر جىكتىڭ حقىزلى بېقىق،

فلسفە دىياسىن اورمىق اېتىپمەن
«جىكتىڭ» دىياسى قورمىق اېتىپمەن
كىزلىدەن كىزلىكە پىرسوزدە آتارمان
حقىقت بولدىمى طاش بولسا قاتارمان،

دەرياداي پىرطوقتار، سوك پىردەن طاشار
 اولەمدە پاشارمان، قالامدا پاشار
 «حقى ئىچون» اولۇردە، آسارمان، كەسەر
 «استىقبال» جىرىرو كم سەللەرداي تەسەر
 ۱۹۲۲ جون ۲۱ اقمىسجە

تە ساقلاندىك او قەدار؟

آللا، آلا تاتار قىزى! تە ساقلاندىك او قەدار
 بىنىكا جايغان شالى شاپك تامام پىر جاپلاو قەدار
 سوووقى يوقام آواسى تەسكەن بوران قاپاقدان
 اوشكەمكى بىجىمسز قافتان نامام كەلە طوبوقدان.

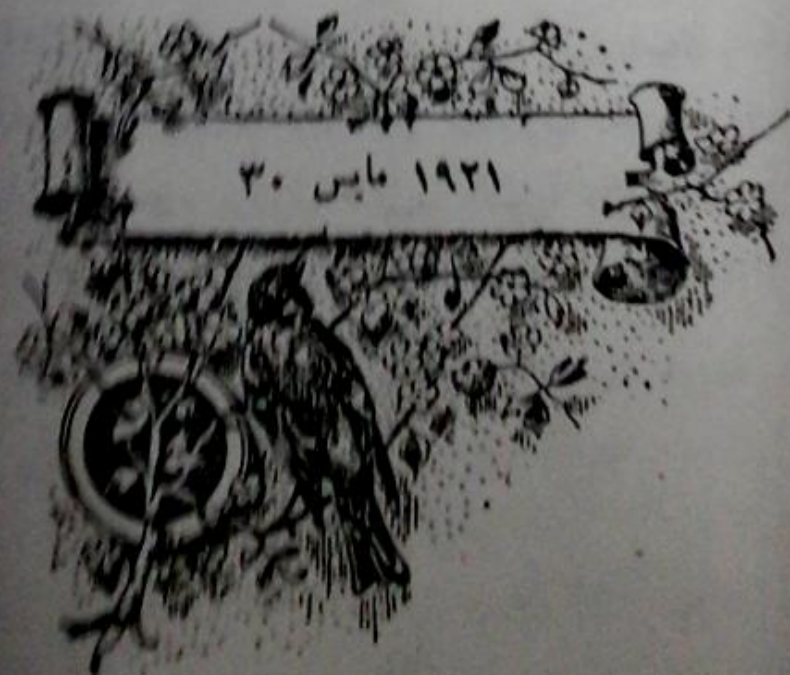
III

جىقدا طالېك طلب تەت، قارشىرداي او كورتوب
 اوطوراسك تەويكزەدە ساجك، باشك كوپورتوب
 ساغا سوز قەتام جىرايى يوق تەسيزداي تەتوب كولەسك
 اۈدەن جىقمى او تورا سك، كوپ شىطانلق بىلە سك

III

قارتی کوچلی جاش تاتارلار چاییکیز، آیدیکیز،
 دمه سولر جانلار بیز که چله دیکیز، طایه دیکیز،
 قوشولدقمی آکلا دیرمز، چای شیرمز، چال شیر،
 شایته، شایته بواشلر که آلا شیرمز، آلا شیر،

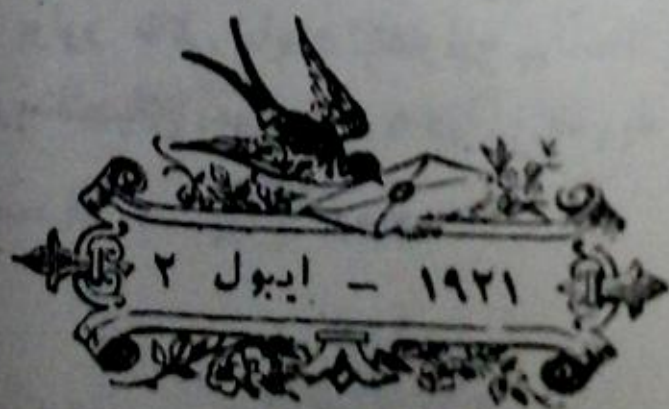
بو که نه بیک بوجا دلقنی آرمه لسون، آلا سون
 بوتون تاتار باشی، قارتی بیز لازقفا بالاسون
 - آی تاتارلار سیز دنیانی جوتاق قیز دوسولر
 بیزلر که نه باغیر ایبق «حقه بیزنی» دوسولر،»

دەريالار بوز بولوب اوستېكە جاوسا
 يا لائىسا بو دونيا بوشلققا آوسا
 دوشمانك سولو كدای قانككى ساوسا
 اېچىككە جانغان اوت سونمەسون جانين
 آرئىكدا قالغانلار جىكيت دىب آكسىن

۲۲۲

اكر دە قلىككە جانغان اوت سونە
 مەلىكك قىرىلسا خولققا كونسە
 چارخك طوقداسا ترسىنە دونە
 اومونك اوزولوب كوكلك سولماسون
 جىكېتلىك ھېچ اولمەز خوفك بولماسون

خوش كەلدېكز!

خوش كەلدېكز باشە وېككەر قىرېمغا
ياشاۋىمىز كېردى باشقا قورۇمغا
سابوب، سوبوب قارشىلايمىز سىزلارنى
قىزىل دىستلار اونوتما كىز بىزلارنى.

بىزنىڭ تامام حقىمىزنى بەرسە كىز
بىزلارنىڭ اوزو كىزدى كورسە كىز
تاتار سىزمەن قول طونوشوب كەتەجك
كەرمەك بولغان ھەر ئەرلەكنى كەتەجك

مظلوملارغا جۈاى آچىق طاشلا كىز
ھەر بىر ايشنى حقە طارطوب باشلا كىز
تازە ياشاۋ باشامغا باشلا بىق
چەچەكلەرنى قايتا باشدان آشلا بىق

دەرتىمىزنى آكلاسا كىز. بېلسە كىز
اوتىمە كىنىدە بىردى ئەتوب نېلسە كىز
قارداش بولور طاتلى ماپەت ياشارمىز
قارت قىرېمنىڭ ياش عومۇردىمە شەشارمىز

بويۇك شرفلىك بېر پارچەسى بيزلارنى
ئەي قېرىنداشلار سىزلارنى
زامان، پاشا بېر طوپ چەچەك ئەتمەلى
ئورۇنغا قارشى بېرلىك كەتمەلى

|||

ئېنىق بېر سىز كەدە تېز چو كەمسون
جاكى، جاكى، قاسىلار تو كەمسون
اېشېز كە ساچما، سەرسەم سالما كىز
ھەر دەلىلى آرا كىزغا آلماكىز،

|||

ئەي خورلانغان، اورسەلەنكەن جارلىلار
قۇل ئەتلىكەن چو كىزار چاترطاو لىلار!
اوپا ئېكەن دىنا سالامدى
نورسېز طورغان كۈنەش شىندى آللاندى.

۱۹۲۰ نوپابر ۲۰ آق مەسجىد

دارالمعلمائى بىتتير كەن قىزلار يىمىزغا:

مظلوم جورتنى بىزنىك شىرقىدە طاك جەللرى ئەسكەندە
جاكى طووغان قارت چىكىلەر جاوونىك جوان كەسكەندە
ايشە بو كون غرىب جورتنىك بىر كولى سىز آچىدىكز
سولغان تاتار دىياسىنە كوپ اوموتار صاچىدىكز

ۛۛۛ

يوقسىزلقلار آراسىدە قىرم آچدان اولكەندە
قارا طالع، قارا خافىك اوموتلەرىن بولكەندە
آبايلارنىك كوز ياشلارى جەتەشدردى سىزلرنى
جاش استىقبال ئەندى سىزمەن خايرلاسېن بىزلەرنى

ۛۛۛ

قىرت دىيانىك قورۇپ قالغان چوقراقلارى طاشقاندا
اسكى قارتلار جاكى جولدا اىزىن جويۇپ شاشقاندا
جەتەشدىكز حەقىكەت بوق، «تەللى طوطاى • بولماغا
كەرمك بو كون چىكىلە مەن بىر صافىقا سىز طولماغا

ۛۛۛ

اوزىكز قىز بولسا كىزدا سوزىكز ئەر بولمالى
سىزنىك كەلەن ئەولەرىكز جەك بولغان جەر بولمالى
اورماق، بېقىماق ايشە بو كون حەرىتىك تەمەلى
بالا ووزداى چالت ماپىشا اورماغانىك تەمەلى.

ۛۛۛ

بەك علممەن، ئەك بېلىكىمان دەرتەبىزنى آتساقدا
مكىلەردە بەك كۆپ اوقۇپ « زاقۇر! » بېلۇپ قايتاقدى
شوقدا ئەقەب طووماسا قەلەمىز، قەلەمىز...
تەمەل طوتماز « فەنچىلىكىمەن » ھېچ توزەلمەز بەلەمىز.

===

اۈز كۈچىنە بازىنماغان بو كۈندەن صوك ياشاماز
خىيىلچىن جە كېلىكەنلەر نەقلە كۈتەك آشا، از
قەلە مزارلار اوستىنە مكىلەرنى قورمالى
كۈچى قەلە آغاندار، صوك « فەن، علممەن » طورمالى

===

ات زامان بو زور ايتنى ايتى بو كۈن بىزلەردەن
مە علمى، مە توفەكلى بىز ايتىمىز سىزلەردەن
اۈبانتايىق شوقمىزنى، شوقلىمىز دەپ جىرلايىق
مەلۇشەمىز، كۈلەمىزەن شوقمىزنى سىرلايىق

===

۱۹۲۲ ايسىل. ۱۹ - آق مەسجىد

« قادمەت قاچا »

كۆي ايجندە آرابالار شالترای
بالا چاغدا قورقا، جورەك قالترای
« قادمەت قاچا » دەپ آقایلار آینالار
آیشیرلارنی جولکە صاقلاب قایتالار.

===

اور توبندە تورمای طوبلار آینلا
قورشون سسی سالقین جەلکە قاتیلار
کەنەرلار کۆي ايجندە جورەلەر
بشارندەن ایتلەر طالای، اورەلەر!

===

آقینەرلەر سالدایلارین چاقیرا
« جالت بولوکز قاجامیز » دەپ باقیرا
آخورلاردا آننی جەتوب کەتەر.
قارالتینی زر - زبلدق ئەتەر.

===

قویومیزنی، قوزومیزنی صوبالار
طاووقلارینک تخمفین جویالار،
هم دیشزلەر جەر تەپینوب سوکونە
بابام غریب بالواروب دیز چوکونە

===

كو كىيىمىز كە ئوقۇش كىيىمىز
 كو چۆرىمىز كە بولمىدى قورالار
 باشلىق كىيىمىز پامان آ كىيىمىز آرتىلا
 ئامىرلارنى قارا قايىك طارتىلا

III

قارىت آمانىك نامازلىقنىڭ دىيار
 آلتىغا چايىق ئەلۋىپ سالدىلار
 خاتىرىلەش ئاكرى كوچىن آلمادى
 آياپنىك باش آلتىنى قالمادى

III

ئەت، او كۆزلى، طابىلارنى دا جە كىيىمىز
 كۆي بوشاقىپ، چەرتقا سابان ئە كىيىمىز
 ئەت جەم بېتىدى، اوتقا چاندى نە كىيىمىز
 بونداي ئەلۋىپ كۆيى تىك سەل تە كىيىمىز

III

شونداي كۆلەر كوردى غرىب باشىمىز
 اونوتماسون بولى بىزنىك جاشىمىز،
 ئارىپىمىز بىر بىر « ايز » بواوب قالمالى
 بىزنىك جاشلىق بوندان بىر دەرس آلمالى!

۱۹۲۱ اوكتار ۸

تینتو (آبلوا)

اورادنیكلەر كه لوپ كوپكه كېردەر
ئەدەن ئەو كە جاش قىروب چوردېلار
يېتاودا كەلوپ نوشدى آيندان

كۆي ايتلەرى قاچوپ كەتدى قايندان

|||

جماعتنى « كۆل ئوبە » كە چاقىردى

« قاچاقىز تاتارلارا » دەپ باقىردى

قارتلار، جاشلار جېيلىدا واردېلار

توفە كلىلەر تو كەرە كەپ ساردېلار.

|||

قابادېلار بىر يوش ئەو كە اولارنى

بىزدە واروب سەيەر ئەتەك بولارنى.

ئەو قابونى اورادنىكلەر چەكلەدى

بىجرەدە بىر قاراوول بەكلەدى.

|||

پرېستونك كەلدى اوزى كېرتەلەدى

بىجرەدەن ايجەدە قاچاق اېرتەلەدى (*)

سوكوندېدە، تاتارلارنى قورلادى

بىز كە سالدات بولىكېز دەپ زولادى.

(*) ايرتەلەدى - سايلاو دېيەلەدا ايرى سوزېندەن

مۆك جېفادوب بىر سېراغا ئوزدىلار
چاش كۈتە كەلەپ قامچىلارنى ئوزدىلار،
بىر كە بېقوب بوزەر «شومبول» ئوردىلار
ئاق ساقاللى قارىلار قاراپ سوردىلار
|||

آپاقىلار، كەلەنچە، كەلەر جلاشدى
بەشتالار كۈز ماشلارغا بلاشدى
سەرت بىرستانو خلققا قاراپ جە كىروب
آجولانغان چىل قورۇزدى سە كىروب:
|||

«باقىر شىما كىز سىزلارنىدە آلرمان!
قوجا كىزمان بىر سېراغا سالىرمان!»
آجولانغان بىر حىوانداي باقىردى
بوغاز قىرىپ، ئو كوردىدە، ققىردى
|||

بىز اوزغاردىق غرىپ سالدات باشلارنى
جلاندق ھەم تەمەلدە كى ماشلارنى
جاپاۋ جالبى آيدادىدا كەتدىلەر
شاينوب بىزنىڭ كۈبدە آبلار تەتدىلەر

۱۹۲۰ دە كابر ۱۳

تاتار او جاسمینا

ئی زاوللی کون کورمه کهن فایر تاتار او جاسی

محتاج صاغا بو ملنک قاریسی هم قوجاسی

سنگ اونک که له چکین ^{۱۱۱} که چکه یندای : ته چک

کوره کهچی بیر قارت جو باندای جول کورسه توب که ته چک

لاکین سنی جاهل ملت تقدیر نه نمی قارامای ^{۱۱۱}

سنگ آیتقان حق سوزلرک اوز ایشینه یارامای

انسان نه تمهک ایچون خلقنک آلابین بیر پیچمده

باصق، آلباق، باصریقدا ی بیر مکتبنک ایچنده

او کسوز تاتار بالالارین طوبلاغانسک باشیکا ^{۱۱۱}

بازماغا سوز طوبیلا ایچاق سنگ توربه طاشیکا

سمن جان چه کیش مکتبنکده ^{۱۱۱} بودولما هیج بیلکی صاچ

نه و کده کی آماک، باباک، بالاک، قاریک بولا آج

تیلنه کندی جورمه سنگ سمن بازدا، قیشدا، بوراندا ^{۱۱۱}

سنگ نهویک - اُک مشکل بیر کون که چیر کهن قوراندا

اوانىيلار بومىنىڭ قالىن قورساق بايلارى
قوللىرىدا ھەر بىرىنىڭ كاغىد آقچە طابىلارى
۱۱۱

جان دارىسى بەللە كەنلەر شو تەمەلسىز پارانى
سەن ساراسىڭ شوندايلارنىڭ كوكسىندە كى پارانى
۱۱۱

مەك ايجون وەروم قاپا، كوزارىكىدە آرتا ياش
موتايما سەن بوخۇرلۇققا ئەي فەدائى آرقداش!
۱۱۱

سەن بوخۇقنىڭ ھەم آناسى، ھەم باباسى؛ شىيىك
كەلەجىكىڭ يېقىلمايماق قاوى تەمەل طاشىيىك
۱۱۱

شىندى سىڭ قىمەتلىك يوق، كۈنىڭ مەشكىل بولسا
بىزىلر ايجون كۈل ساولىڭ بىرچەچە كىدائى سولسا
۱۱۱

مەمكىن تو كۈل بو خالق سىنى بىر كۈن تەقدىر تەتەجىك
ايت جاشاق، او كۈندەن سوڭ مەقسىدىنا جەتەجىك
۱۱۱

۱۹۲۱ يانۋار ۳ اق مەسجىد

شوقلارغا

« تۈركلەر ئېك مەغلۇبىيەتلىك مەنەسەپتەن »

جور كىر اوپىنى، قىلار جاپىنى
تۈرك حەقىن ايسنى آل قىنى قاينى
خىالجى بۇن مەخۇرە بولدى
اوز اېلىكىمەن بوزى قارا بولدى
~~~~~  
حەقى مەرمەم آلامان دى تۈرك  
موسم كىل سالارمان دى، تۈرك  
بىر اورنەك بولسون شەرققا بو قاوغا  
بىر اوكون بولسون اەلگەنكە، صاوغا  
~~~~~  
تۈركىنك قاوغاسى املەيز نو كول
كىمالك سوزى تەملەيز نو كول
بوتون شرق اېچون قىلجىن قايراي
اونكەچون بو كون تىلەر كە جايراي
~~~~~  
چاشماق تۈركىك « تۈرك ايزىن » طايدى  
ھەندە ئەسەندى پارماغىن قەيدى  
مەردە بىلدى مەقسەدىن آيتدى  
عەجمە شاشدى سوزىندەن قايتدى  
~~~~~


بەلكە بو قوغا شای اوزار كەتەر
 بىلكم كوپ بەرنى تەرتەمىز تەتەر
 اوزاسىن كەتسەن سەللەردى آفسىن
 آق ساقال شىرقىلى داۋقىنە ياقسىن

???

ئىككىز كەلە فرانسىز قابىتا
 دىپلومات خاتىن بالانلار آيتا
 ايتانما ئىنى تورك آرىغىك يورما
 اولارغا قارشو صاف، تەمىز طورما

???

شىرقىلىك، تود كىنىك تەك جانى باردىر
 ھەشەمدەن بو كىك بىر شانى باردىر
 طەبئەتتە شەن جەكىتەدى اولەر
 ئەمەستە بورجىن قانىمان تولەر

???

آبدىكەز، آبدى جەكتەلەر آبدى
 قونورغان چاۋنىك آباغى طايدى
 بارسىن شو شىرقە قوغالار بولسون
 اسكى جەلەلەر كەنە قن تولسىن

???

۱۹۲۲ اوكتابر ۱ آفەسجەد

« جاشلىق-قا »

آرقاداشلار چىكىر بو كۈن بىزنىڭ
بىزمەن بىر كە آقۇزلار ھەممە سىزنىڭ
اك بىرىنچى بۇرچىمىز چىكىت بولماق
ئاپمىزچۇن سىز قىيۇب قاتلى بولماق

~~~~~  
تۈڭكۈرلىك، تۈڭكۈرلىك آتالغانى  
قېزىل قاتلار سولارغا قاتالغانى  
بوقسە بىز كە بىر او كۈت بولمايمى ؟  
بوقسە قوللۇق كۈنلەرى تۈڭكۈرلىك

~~~~~  
چاكى دىئا، چاكى كۈن، خەلقدا چاكى،
بارىقلاندى قارتايغان شەرقىنىڭ تاكى
چاش جورە كلەر بىزلەر كە: « ھايدىكىز دى،
بوقلادىكىز، ياكلىش كۈن ھايدىكىزدى

~~~~~  
« تۈڭكۈرلىك، كىتاب تۈشمەسون قولىكىزدان »  
« سىزنى كېمە قاتارماز جۈاۋ كىزدان »  
« تۈرلى ماسقا كېيىكەننى آتەكىز دى »  
« كۈز باشلارغا آل قەنىن قاتەكىز دى »

~~~~~

« غايەك اېچون قان آقیز زامان جاشى! »
 « قاندىر خەقنىڭ بېقىلماز تەمەل طاشى »
 « خائىنلارنى قۇيرۇپ سويماق كىرەك »
 « چورتىن بېقىپ نىلىنى جوبىماق كىرەك »

===

« آرا كىردە خائىنلار قالمىغان سوك »
 « خەلق اېشىنە ھېچ آباق چالمىغان سوك »
 « قول توتۇشوب بېرىلىكوب كەتتىكىزدى »
 « مەظلوم شەرقى سىز آزاد ئەتتىكىزدى »

===

« مېنا بېزنىڭ بۇرچىمىز اېشتە جاشلار! »
 « بۈگۈن ئەندى اېشەمىز - سىڭى باشلار »
 « جاكېلىتقا ئاتارنى تارتماق كىرەك، »
 « آرامزدا چىكىنلار آرتماق كىرەك، »

===

« قورقۇقلاردان سىراىمىز تەمىز بولسۇن »
 « قورققا اۈپدە اۈلۈرسۇن سىمىز بولسۇن »
 « بىز اولاردان آيرىلۇپ كەتمەلىمىز! »
 « چىكىنلىكنى شەي اثبات ائەمەلىمىز . »

===

وارىبىن اولسون قاچ مىليون قانسىز انسان
مزار بولسۇن اورتالىق چانسىز انسان
تەڭ بىر توڭكول بىك كىرە اولمەلىمىز
بىك اولوملە جاننى بىك بولمەلىمىز.

« دىپلوماتلار طوقتا كىز سىزلەر ئىندى »
« سىز كە يەسىر توڭكولمىز بىزلەر ئىندى »
« فلسەمىن دۇنيانىڭ جۇياچاقمىز ! »
« اورۇپانىڭ ايتلارنى صۇياچاقمىز ! »

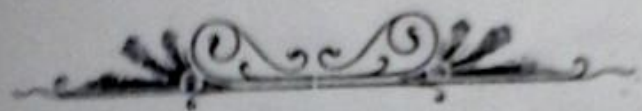
۱۹۲۱ - يانۋار ۱۰

فییاتی:

اوقوجی و اوقوریوجی ایچون ۳۰۰ روپه

اوقوجی و اوقوتوجیلاردن باشقاسینه ۴۰۰ روپه

و کتابنک آرقاسیندن نه کینجی کتابدا

تزدن چیقاجا قدر.

